

En gave til Oslo by?

«Arbeidene må stoppes til en bedre utredning foreligger og saken er drøftet i sin fulle bredde», skrev redaktør Helge Simonnes på lederplass i Vårt Land 21. februar. Ekebergskogen i Oslo er blitt en het potet. Nok en gang.

Tekst: Sjur Harby Foto: NTB scanpix/ Aage Kihle

Det er mulig at parkplanene til eiendomsinvestoren Christian Ringnes var tenkt som en gave til byens befolkning, men først og fremst har den kontroversielle finansmannen satt sinnene i kok. Ikke bare beslaglegger skulpturparken mer enn 250 mål offentlig friareale, nei, et av landets viktigste kulturminneområder trues nå av en omfattende hogst- og anleggsvirksomhet, samt tilrettelegging for en fremtidig bruk som arkeologiske funnsteder ikke har godt av. Med ny gondolbane skal hundretusener av besøkende fraktes opp til den planlagte skulpturparken og restauranten i Ekebergskogen der sårbare arkeologiske kulturlag er dokumentert i et omfang som gjør hovedstaden enestående i europeisk sammenheng.

KRAFTIGE REAKSJONER

Reaksjonene har ikke uteblitt. Nylig gikk 22 toneangivende professorer og sam-

funnsdebattanter ut mot parkplanene. «Dersom fellesskapets natur- og kulturhistoriske verdier skal overlates til private initiativer, må det være godt demokratisk forankret. Det er ikke tilfelle i Ekebergskogen», het det innledningsvis i et åpent brev til statsminister Jens Stoltenberg som ble publisert i VG 16. januar i år. Fremtredende arkeologer som professor Reidar Bertelsen i Tromsø og Lotte Hedager i Oslo var blant dem som hadde signert. Men det hadde også den internasjonalt anerkjente professoren i filosofi, Fons Elders fra Utrecht og kunsthistorikeren Lawrence Buell fra Harvard University i USA.

TYSK ÆRESKIRKEGÅD

Likevel, det er ikke arkeologien som har avstedkommet de største presseoppslagene i denne saken. Samme dag som redaktør Simonnes publiserte sin leder, kunne Vårt Land avsløre at den gamle æreskirkegården

for tyske soldater fra 2. verdenskrig også skal innlemmes og istandsettes av Ringnes. Ikke hele, riktignok, men viktige deler av den. Avisen illustrerte saken med et fotografi fra 1942 der tidligere rikskommissær Josef Terboven legger ned krans på de falne soldatenes graver, mens flere av de tilstedeværende offiserene løfter høyrearmen til den obligatoriske Hitler-hilsenen. Stoppet det der? Nei, for etter at Vårt Land begynte å grave i saken viser det seg at oppfatningen av hva som egentlig skal skje med den gamle æreskirkegården, spriker i alle retninger. Arkitektfirmaet Bjørbekk & Lindheim er engasjert av Ringnes og hevder at Byantikvaren i Oslo ønsker å tydeliggjøre elementer fra okkupasjonsstiden og at anleggets doble trappeløp derfor skal settes i stand slik at det blir mest mulig historisk korrekt. Byantikvar Janne Wilberg bedyrer imidlertid på sin side at etaten slett ikke ønsker noen eksakt tilbakeføring, kun en slags lesbarhet som

skal gi de besøkende et inntrykk av anleggets omfang og struktur. Christian Ringnes selv skyver hele ansvaret fra seg og sier at de bare følger Byantikvarens anbefalinger.

FRA POLITISK HOLD

Også fra politisk hold er det kommet reaksjoner. «Hadde bystyret blitt forelagt disse planene om en full rehabilitering av det nazistiske krigsmonumentet, er jeg i tvil om bystyret ville gitt sin godkjenning til det», uttalte bystyrerepresentant Bjørnar Moxnes fra partiet Rødt og fikk følge av Arbeiderpartiets Libe Rieber Mohn. Moxnes mener at bystyret ble forespeilet en istandsetting av trappene som skulle gjøre dem farbare, ikke en historisk rehabilitering. Og her står saken i skriven- de stund.

TORNEROSESØVNEN

Det var i maidagene 1940 at det ble besluttet å anlegge en æreskirkegård for tyske soldater i Oslo. Invasjonen, ikke minst senkningen av Blücher, hadde krevd mange tyske liv. Et imponerende terrassert gravanlegg med en særskilt seremoniplass,

i sin tid skal det ha vært Norges største, ble deretter anlagt. Utsikten over Oslofjorden var upåklagelig, og i skogen bak lå byens største, førkristne gravfelt. I årenes løp ble rundt 3 000 soldater stedt til hvile her, men i 1952 var det slutt og levningene ble flyttet til en gravplass nord i Oslo. Deretter ble anlegget revet og området overlatt til seg selv, til glemselen og til naturen. Inntil Christian Ringnes altså øynet muligheten til å vekke anlegget opp fra tornerosesøvn en igjen.

PRIVATE AKTØRER

Tilfellet Ekeberg reiser mange prinsipielle spørsmål. Ikke bare fordi området rommer mer enn 10 000 års sammenhengende historie, men også fordi forvaltningen og formidlingen nå i praksis overlates til en privat, kommersiell aktør. For hvordan skal vi for eksempel forholde oss til at Ringnes også planlegger et museum for Ekebergskogens historie? Hva slags historier skal dette museet formidle? Hvem skal formidle dem? På hvilken måte skal det skje, med hvilke virkemidler og hvilke verdier skal ligge i bunnen? Hvorfor er det nødvendig å rasere et natur- og kulturmiljø

for å plassere ut skulpturer av kvinner ingen har bedt om? Og hvorfor kunne ikke den tyske æreskirkegården fortsette sin langsomme forvitring i fred? «Man bør være veldig varsom når man skal bygge opp igjen noe som tilhørte okkupasjonsmaktene», advarer professor i historie, Øystein Sørensen, og fortsetter: «Jeg etterlyser en bredere og grundigere debatt om denne restaureringen.» Men et bredt politisk flertall i Oslo kommune har allerede godkjent forslaget, og verken Byantikvaren, Riksantikvaren eller andre offentlige organer har hatt innsigelser til planene. Heller ikke Miljøverndepartementet ved statssekretær Henriette Killi Westhrin mener det er noen grunn til å tenke seg om. «Dette vedtaket», sier hun til Vårt Land, «har fulgt en vanlig demokratisk prosess. Det har ikke skjedd noen lovbrudd, og vi mener at det ikke foreligger sterke samfunnsmessige hensyn som gir grunn til å omgjøre vedtaket».

Og det er jo prosessen som er viktig. Er det ikke?

Bøkene som gjør det lettere for deg å lykkes med istandsetting av gamle hus eller bygging av bakerovn. Rett kunnskap er godt både for huset og lommeboka.

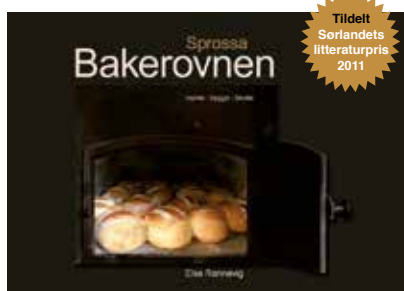
GAMLE HUS
inspirasjon og
mange gode råd

kr 599 + porto

BAKEROVNEN
verne-bygge-bruke

kr 399 + porto

Ja, det nytter!

Les og lær om restaureringen av Bjørkheimstølen i Valdres og andre gode redningsprosjekter rundt om i landet. Er det virkelig mulig å forvandle en nedfallen støl til en trivelig og funksjonell fritidsbolig?

La deg inspirere gjennom 376 sider!

- Totalt 12 restaurerte støler er presentert, bilder og historien bak.
- Lær om tørrmuring, muring med leire, overflatebehandling og farger.
- Vedlikehold av vinduer, neverkurs, skiferlegging, skigard og grunder.
- Lær å lage smør av rømme eller mure opp en utendørs bakerovn.

VERN & VIRKE hus og tradisjoner Kr 450,- + porto

Portofritt tilsendt ved bestilling av 2 bøker eller flere.

Bestilles på bok@sprossa.no

Les mer på: www.sprossa.no